

کوشش‌های اسلامی در ترکیه امروز

سیدهادی خسروشاهی

ما در اینجا مخصوصاً نخست به پاره‌ی از کوشش‌های رسمی، اسلامی اشاره می‌کنیم تا خوبی روشن گردد که ترکیه همچنان به اسلام وفادار است و مردم ترکیه علیرغم فشار از هر طرف، خواستار احیای کامل سنت‌های متروک شده اسلامی هستند و در این راه، فعلاً نه می‌کوشند. در این مقاله، برای اولین بار آمار و ارقامی را می‌خواهید که شاید با توجه به شرایط و سوابق ذهنی برای خوانندگان ما تعجب آور باشد، ولی باید باین نکته توجه داشت که این آمار از مزدک و منابع معتبر بدست آمده و ما از نزدیک شاهد گوشه‌هایی از این کوششها، در ترکیه هستیم. بودیم.

در ترکیه کثرت و تعداد جمعیتها و سازمانها، تا آنکه تحت عنوان امور خیریه دینی و اسلامی، خدمت میکنند، قابل توجه و دقت است. زیرا

پس از اعلان الفاء خلافت عثمانی - بسال ۱۹۲۴ میلادی - پس از اعلان تشکیل «جمهوری ترکیه» و تصویب قانون اساسی جدید که مقرر شد، برای دولت ترکیه، دین رسمی اعلام نگردد، و پس از آنکه ایادی شناخته شده‌ای، در کشور برادر ترکیه به یک ساله اقدامات ضد اسلامی دست زدند، اکثریت مردم جهان اسلام، چنین گمان میکردند که ترکیه از جهان اسلام جدا شده و بسوی «دین دین مطلق» و «یاد مسیحیگری» پیش میرود!

روزی همین گمان بی اساس، هنوز هم هستند کسانی که خیال میکنند در ترکیه امروز، از اسلام خبری نیست! و با مبارزه اسلام، مانند ابتدای دوران پیدایش جمهوری، جزء برنامه دولت ترکیه است، در صورتیکه واقیتهای موجود در این کشور، درست در نقطه مقابل این گمانها ماقرار دارد.

بمرجب آمار رسمی دولتی، از مجموع متجاوز از بیست و شش هزار سازمان، کلوب، جمعیت، حزب (و شبیهات آنها)، تعداد ۶۰۷۶ سازمان و جمعیت بسامور دینی و خیریه اسلامی، خدمت می‌کنند.

و بطور کلی، در سراسر ۶۷ ولایت ترکیه ۸۷۵۰ جمعیت و سازمان مذهبی قانونی وجود دارد که ۶۲۷۶ جمعیت و سازمان از این تعداد، بسامور خیریه دینی و اسلامی مشغول بوده و بقیه، جمعیت‌های تعاونی علمادار و خیرین، پیشنهادی، و عاقل و خطابه، ایسانیه‌های دانشکده‌های علوم اسلامی و دبیریه‌های آموزشگاه‌های پیشنهادی اسلامی و جمعیت تعاونی تشکیل داده‌اند.

کشور اسلامی ترکیه در مورد مسجد سازی نیز در این اواخر - از ۱۵ سال پیش - در میان کشورهای اسلامی مقام اول را حائز شده است، زیرا بموجب آمار رسمی، از ۱۵ سال باینطرف، بیست و دو هزار باب مسجد در سراسر کشور ترکیه (شهرها، قصبات، دهکده‌ها) ساخته شده و با تعمیر گشته است.

جالب‌تر از این، آنکه مهم‌ترین سازمان، آموزش و پرورش ترکیه، در بین ۱۴۳۸ سازمان: «جمعیت آموزش اسلامی ترکیه» است که از یک قرن و نیم پیش تأسیس یافته است. این مؤسسه چند آموزشگاه، باین نام‌های عمادال تحصیلات دبیرستانی، پاسه دارالشفقه، دارودارای موقوفات مخصوص

(۱) : رجوع شود به یادداشت‌های آقای دکتر ع. گنجلی، «مقام آنکارا»، در نشریه مهاد آزادی شماره‌های ۱۳۹۶ - ۱۳۹۸

و پردر آمدت، بلودیکه آلیه هزینه زندگی محصلین آموزشگاه‌های خود را، بعهده دارد. آموزشگاه‌های این سازمان پرورشی اسلامی، دختران و پسران یتیمی و سرپرست مسلمانان را می‌پذیرد ... (۱)

علاوه بر این اطلاعات جالب و شگفت‌انگیز، در موقع اقامت نویسنده در ترکیه، نائب رئیس امور دینی ترکیه، آقای محمد یشار تور اوغلو طریک مصاحبه رسمی مطبوعاتی، در باره وضع مساجد و امور دینی در ترکیه، اطلاعات جالب زبرد را در اختیار خبرنگاران قرار داد که در مطبوعات جهان اسلام منتشر گردید:

از ۱۵ سال پیش، طبق قانونی، هر کز امور دینی اسلامی در ترکیه، بوجوه آمد که به وضع ۶۳ هزار مسجد موجود در ترکیه نظارت دارد. از این تعداد، ۳۵ هزار مسجد در روستاها و بقیه در شهرها و استانها، ای کشور قرار دارد. این مرکز اسلامی به ۲۳ هزار پیشنهاد و خطیب در شهرها، ۸ هزار در روستاها حقوق می‌پردازد و همه این افراد از فارغ التحصیلان مدارس مخصوص علوم اسلامی هستند که هر سال ۲۰۰۰ پیشنهاد و خطیب و فارغ التحصیل دارد.

مؤذنین مساجد باید در مدارس حفظ قرآن دوره مخصوصی را دیده باشند. در ۵۸ مدرسه متوسطه دینی ترکیه، هم اکنون ۳۰ هزار دانش آموز مشغول تحصیل هستند که پس از پایان تحصیل، حقوق کافی از مرکز امور اسلامی دریافت خواهند داشت. و البته فارغ التحصیلان این مدارس،

میتوانند در دانشکده های پزشکی ؛ حقوق ؛ ادبیات و علوم دانشگاه های کشور ، شرکت کنند .
در ترکیه امروز ، چهار مرکز عالی اسلامی ، وابسته به دانشگاه های کشور ، وجود دارد که دوره آن برای فارغ التحصیلان مدارس متوسطه دینی ، چهار سال است .
در ترکیه ۳۴۴۴ مددسه برای حفظ قرآن کریم وجود دارد که هم اکنون ۱۳۶ هزار محصل در آنها مشغول تحصیل و یاد گرفتن و حفظ قرآن مجید هستند ، مخارج هزار مدرسه از این مدارس دایر کز امور اسلامی می بردازد و بقیه بوسیله جمعیت های خیریه دینی و ملی ، اداره میشوند .
زیرا از جمعیت های خیریه دینی متجاوز از هزار سازمان ، برای ساختمان مساجد و نظارت بر مدارس حفظ قرآن ، کمک های لازم را میکنند .
بودجه مرکز امور اسلامی ترکیه در سال گذشته ۱۰۸۴ میلیون لیره ترک (هر لیره ترک معادل ۶ ریال ایران است) بود و البته بودجه اداره اوقاف (۶۳ میلیون لیره) و بودجه جمعیت های خیریه اسلامی در این حساب ، منظور نشده است .

بموازات این کوشش های اسلامی ، خوش بختانه مرکز امور اسلامی ، به نشر و تجدید چاپ یا ترجمه کتاب های قدیم و جدید اسلامی همت گماشته و باقیمت بسیار مناسبی آنها را در اختیار عموم قرار میدهد . علاوه بر ترجمه و چاپ و نشر کتاب های تفسیر و حدیث و فقه ، در سه سال گذشته متجاوز از ۶۰ کتاب اسلامی از نویسندگان و متفکران جهان اسلام مانند : سید قطب ، ابو الاعلی مودودی ، محمد قطب ، ابوالحسن ندوی و دیگران ، بزبان ترکی ترجمه گشته و با حروف لاتین چاپ شده که مورد استقبال شدید نسل جوان ترکیه قرار گرفته اند .
و المدالۃ الاجتماعیة فی الاسلام :

عدالت اجتماعی در اسلام - کالیف سید قطب تاکنون سه بار و هر بار در ده هزار نسخه چاپ شده و نسخه های آن بارها چاپ گشته است علاوه بر این کتابها ، دهها کتاب و رساله اسلامی توسط نویسندگان اسلامی ، ترکیه تالیف و منتشر شده که برای هر ناظری ، نشان دهنده آینده امیدبخشی میتواند باشد .

در ترکیه ۳۴۴۴ مددسه برای حفظ قرآن کریم وجود دارد که هم اکنون ۱۳۶ هزار محصل در آنها مشغول تحصیل و یاد گرفتن و حفظ قرآن مجید هستند ، مخارج هزار مدرسه از این مدارس دایر کز امور اسلامی می بردازد و بقیه بوسیله جمعیت های خیریه دینی و ملی ، اداره میشوند .
زیرا از جمعیت های خیریه دینی متجاوز از هزار سازمان ، برای ساختمان مساجد و نظارت بر مدارس حفظ قرآن ، کمک های لازم را میکنند .
بودجه مرکز امور اسلامی ترکیه در سال گذشته ۱۰۸۴ میلیون لیره ترک (هر لیره ترک معادل ۶ ریال ایران است) بود و البته بودجه اداره اوقاف (۶۳ میلیون لیره) و بودجه جمعیت های خیریه اسلامی در این حساب ، منظور نشده است .
بنابراین طرخی که هم اکنون در دست اجرا است ، بزودی مدارس خطباء و پیشمازان در ترکیه ، از ۵۸۴ به ۱۲۰ مدرسه افزایش خواهد یافت . و اخیراً به دختران مسلمان نیز اجازه داده شده است که با حفظ حجاب اسلامی ، در مدارس حفظ قرآن ، ثبت نام نمایند و هم اکنون گروه زیادی از دختران مسلمان ، در این مدارس